

Asia: VN/345/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 §:n ja liitteen muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää seuraavaa:

Suomen luonnonsuojeluliitto painottaa liikennesektorin päästövähennysten tärkeyttä, mutta muistuttaa, että uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen ei ole riittävä ratkaisu. Uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineiden saatavuus on rajallista, ja niihin voi liittyä haasteita ympäristön kannalta. Tästä syystä Suomen tulisi uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamisessa liikenteessä painottaa raaka-ainepohjan kestävyysvarmistamista, ei mahdollisimman laajaa raaka-ainepohjaa.

Hallituksen esityksessä todetaan, ettei uusiutuvan energian direktiivin liitteeseen A ja B osiin lisättyjen raaka-aineiden käytöllä ole todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia lyhyellä aikavälillä, koska polttoaineiden jakelijat eivät tule käyttämään kehittyneitä biopolttoaineita yli minimitason niiden kustannuksen vuoksi. Liitteen A ja B osien raaka-ainelistan laajentaminen hallituksen esityksen mukaan tarkoittaa käytännössä, että päästövähennykset tulevat jäämään potentiaalisiksi lyhyellä aikavälillä. On tärkeää huomioida, että liikenteen päästöjen vähentämiseen on myös muita keinoja kuin uusiutuvien polttoaineiden käytön lisääminen, kuten liikennesuorituksen vähentäminen. Lisäksi hallituksen esityksessä ei arvioida ollenkaan uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineiden lisääntyvistä kysynnästä aiheutuvia ympäristövaikutuksia.

Uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineita on tarjolla rajallinen määrä. Siirryttäessä pois fossiilisista on arvioitava tarkasti mihin aidosti kestävästi vaihtoehdot riittävät ja mihin niitä kannattaa ohjata.

Uusiutuvien polttoaineiden raaka-aineisiin liittyy paljon riskejä. Näitä ovat esimerkiksi raaka-aineiden kilpailevat käyttötarkoitukset, kuten viljeltyjen kasvien käyttö polttoaineena ruuantuotannon sijaan. Tästä syystä Suomen tulisi painottaa jäte- ja tähdepohjaisia raaka-aineita, jotka eivät aiheuta maankäytön muutoksia tai elintarvikekasvien käyttöä polttoaineina. Liitteen lista sisältää raaka-aineita, joita ei tulisi luokitella jätteiksi tai tähteiksi, kuten energiakasvit viljelysmaalla ja kuitupuun kaltainen aines. Lisäksi esimerkiksi välikasveihin ja vakavasti huonontuneella maalla kasvatetuilla viljelykasveihin liittyy maankäytön muutoksen riski, mistä syystä Suomen ei tulisi painottaa näiden raaka-aineiden käyttöä liikenteen uusiutuvan energian tavoitteissa.

Kansallisesti Suomen on rajoitettava kestävämmien raaka-aineiden käyttöä, ja suosittava sen sijaan aidosti kestäviä vaihtoehtoja. Suomen on välttämätöntä noudattaa kaskadiperiaattetta, jonka mukaan raaka-aineita tulisi ensisijaisesti ohjata korkeamman jalostusasteen käyttötarkoituksiin. Erityisesti huomiota tulisi kiinnittää metsäbiomassaan kestävyys, jotta ilmastohyöty voidaan taata. Suomen tulisi asettaa tieteenmukaiset kestävyyskriteerit metsäbiomassalle sekä luovuttava kantojen, järeän runkopuun (mukaan lukien lahoppuun) ja kuitupuun energiakäytöstä. Lahoppuun energiakäytön lopettamisesta olisi apua myös luonnon monimuotoisuudelle, sillä monet metsälajit ovat riippuvaisia lahoppuusta, joka on talousmetsissä rajallinen resurssi.

Kestävillä jätteillä ja tähteillä tulisi tarkoittaa vain jakeita, jotka eivät ole peräisin luonnonsuojelualueilta tai alueilta, jotka ovat tärkeitä biodiversiteetille, eivät ole ruoka- tai rehupohjaisia, eivät ole peräisin runkopuusta, kannoista, lahoppuusta tai jatkojalostettavasta kuitupuusta tai peräisin bioenergiaksi kasvatetuista vieraslajeista. Kestävillä jakeilla ei myöskään ole muuta vaihtoehtoja käyttöä.

Suomen kannalta erityisen oleellinen esimerkki on palmuöljyn sivutuote, rasvahappotisle PFAD, joka on Suomessa luokiteltu yhä jätteeksi. PFAD:ia ei tulisi luokitella jätteeksi eikä laskea mukaan tavoitteisiin. Palmuöljyn tuotanto on aiheuttanut metsäkatoa Kaakkois-Aasiassa, ja jätteeksi luokiteltu sivutuote lisää osaltaan palmuöljyn kysyntää.

Myös liitteen B-osa sisältää raaka-aineita, joiden käytön lisääminen voi aiheuttaa ympäristöhaittoja. Jos esimerkiksi eläinrasvoja ohjataan biodieselin tuotantoon, muilla teollisuudenaloilla tarvitaan tilalle vastaavia materiaaleja, jotka ovat halpoja kasviöljyjä (kuten palmu- tai soijaöljy), mikä voi kiihdyttää metsäkatoa. Käytetyn paistoöljyn käytössä puolestaan läpinäkyvä ja luotettava jäljitettävyyden on todettu EU:ssa puutteelliseksi, sillä sitä tuodaan pääsääntöisesti EU:n ulkopuolelta, ja sen alkuperän ja aitouden todentaminen jätteeksi on vaikeaa. Käytetyn paistoöljyn käytössä on riski, että luodaan uusia markkinoita kasviöljyille, joiden tuottamisessa on kestävyysongelmia (esim. palmuöljyille). Biopolttoliikenne, joka on alunperin peräisin esimerkiksi sademetsään laittomasti raivatulta öljypalmuplantaasilta, on ympäristön kannalta ainakin yhtä haitallista kuin fossiilinen polttoaine. Näistä syistä Suomen ei tule kansallisesti lisätä liitteen B osan raaka-aineista valmistettujen biopolttoliikenteiden käyttöä yli 1,7% rajan.

Lisätietoja:

Ilmastoasiantuntija Nelli Immonen, 045 7885 2037, nelli.immonen@sll.fi

Immonen Nelli
Suomen luonnonsuojeluliitto ry